

■ รายงานผู้ป่วยโรคไข้ปวดข้อยุงลาย (CHIKUNGUNYA FEVER)

■ CHIKUNGUNYA FEVER : A case report in 2008–June 2010



นีโลบล อีระศิลป์

Nilobol Teerasin

เจ็ดสุดา กาญจนสุวรรณ

Jerdsuda Kanjanasuwon

สำนักโรคติดต่อหน้าโดยแมลง

Bureau of Vector Borne Disease

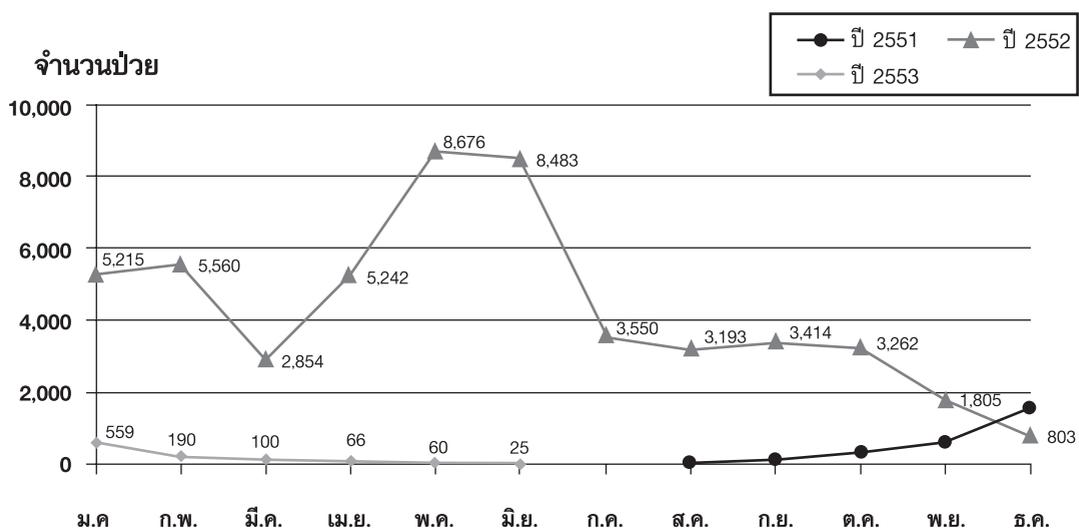
โรคไข้ปวดข้อยุงลาย (ไข้ชิคุนกุนยา - CHIKUNGUNYA FEVER) เป็นโรคติดต่ออุบัติใหม่ (Emerging Disease) ซึ่งแพร่กระจายในหลายประเทศ เกิดจากเชื้อไวรัสชิคุนกุนยา เชื้อนี้มาจากภาษาสวาฮีลี ซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่นของทวีปแอฟริกา หมายถึง เจ็บจนตัวงอ โรคนี้มีขลุ่ยกลายเป็นพาหะนำโรค ประเทศไทยนับเป็นประเทศแรกในทวีปเอเชียที่มีรายงานพบผู้ป่วยโรคไข้ปวดข้อยุงลาย โดย Prof. W McD Hammon มีการระบาดครั้งแรกในปี พ.ศ. 2501 ที่กรุงเทพมหานคร⁽¹⁾ จากผู้ป่วยที่เข้ามารับการรักษาที่โรงพยาบาลเด็ก และผู้ป่วยเริ่มลดลงเรื่อยๆ จนกระทั่งไม่พบรายงานการเกิดโรคตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 เป็นต้นมา ต่อมาในปี พ.ศ. 2531 เริ่มมีการระบาดเป็นครั้งคราว พบผู้ป่วยที่จังหวัดสุรินทร์ ในปี พ.ศ. 2534 พบผู้ป่วยที่อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดปราจีนบุรี ในปี พ.ศ. 2536 พบผู้ป่วยที่จังหวัดพะเยา ในปี พ.ศ. 2538 พบมีการระบาดใน 3 จังหวัด คือ 1) ตำบลปากปวน อำเภอสะพุง จังหวัดเลย 2) อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 3) อำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย หลังจากนั้นไม่พบผู้ป่วยโรคไข้ปวดข้อยุงลาย จนกระทั่งพบการระบาดล่าสุดเริ่มมีผู้ป่วย ตั้งแต่

เดือนกันยายน 2551 โดยเริ่มระบาดจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ก่อน (จังหวัดยะลา ปัตตานี และสงขลา) สำนักโรคติดต่อวิทยาได้รับรายงานการระบาดของโรคนี้ครั้งแรกที่หมู่ 8 ตำบลละหาร อำเภอยิ่งง จังหวัดนราธิวาส เป็นจังหวัดแรก ซึ่งเป็นช่วงเดียวกับโรคไข้ปวดข้อยุงลาย กำลังระบาดที่ประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ กลุ่มผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนยางพารา รองลงมาเป็นกลุ่มเด็ก การระบาดของโรคนี้น่าจะมีต่อมาจากจนถึงปี พ.ศ. 2552 ส่วนใหญ่พบที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส สงขลา ปัตตานี ยะลา และมีการระบาดไปยังพื้นที่อื่นๆ ในหลายจังหวัดทั่วทุกภาคของประเทศอย่างรวดเร็ว เนื่องจากพบว่าการกระจายของโรคไปตามถนนทางหลวงแผ่นดิน โดยมีผู้รับจ้างกรีดยางในพื้นที่เป็นผู้แพร่โรค และมีการแพร่กระจายออกนอกพื้นที่โดยทหาร ตำรวจ และนักศึกษาพยาบาลที่เดินทางกลับบ้าน การระบาดของโรคลุกลามไปอย่างรวดเร็วเนื่องจากประชาชนในพื้นที่ไม่มีภูมิคุ้มกันและมีขลุ่ยชุกชุม⁽²⁾ การระบาดของโรคไข้ปวดข้อยุงลายที่ระบาดในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2551-2552 นี้ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ทหาร ฝ่ายสหรัฐ (AFRIMS) ได้รายงานผลการตรวจทาง

ห้องปฏิบัติการเป็น East Central Africa Genotype และเป็นชนิดกลายพันธุ์ในตำแหน่ง 226 บนโปรตีน E₁ โดยมีการทดแทนที่กรดอะมิโนด้วยกรดวาเลอีน (Chik 226 V) ซึ่งแตกต่างจากระบาดที่เคยเกิดขึ้นในอดีตซึ่งเป็น Asia Genotype

การรายงานผู้ป่วยโรคไข้ปวดข้อชงลายได้เข้าระบบ รายงานเฝ้าระวัง (รง. 506) ของสำนักระบาดวิทยา ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2551 (รหัส 84) แต่การจัดการโรคนี้ในระยะแรก พบว่าผู้ป่วยไปรักษานอกระบบการให้บริการของรัฐเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจำนวนผู้ป่วยที่รายงานใน รง. 506 จึง ต่ำกว่าความเป็นจริง ในช่วงแรกๆ ปัจจุบันสถานการณ์โรคไข้ปวดข้อชงลาย (Chikungunya) จากรายงานสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ณ วันที่ 22 มิถุนายน 2553 พบผู้ป่วยใน 30 จังหวัด มีจำนวนผู้ป่วยทั้งหมด 1,000 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 1.43 ต่อแสนประชากร เพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ก่อน จำนวน 51 ราย และไม่พบรายงานผู้ป่วยตายด้วยโรคไข้ปวดข้อชงลาย ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แสดงจำนวนผู้ป่วยโรคไข้ปวดข้อชงลาย จำแนกรายเดือน ปี 2551-2553 ณ วันที่ 22 มิถุนายน 2553



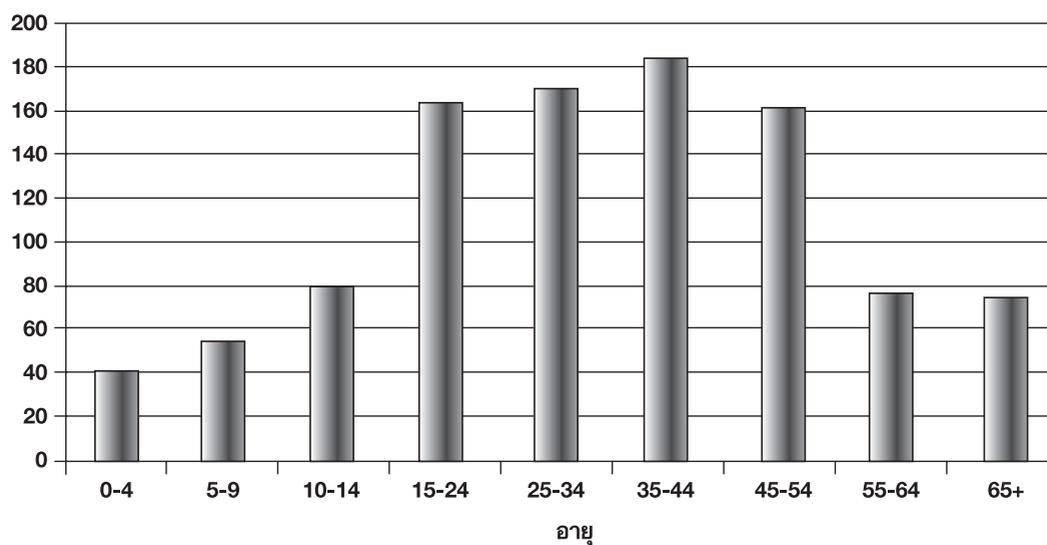
การจำแนกผู้ป่วยโรคไข้ปวดข้อชงลายตามเพศ ปี 2553 ณ วันที่ 22 มิถุนายน 2553 ดังนี้ พบผู้ป่วยเพศชาย 365 ราย และเพศหญิง 635 ราย คิดเป็นสัดส่วนเพศชายต่อเพศหญิงเท่ากับ 1 : 1.7 และการจำแนกผู้ป่วยตามกลุ่มอายุ พบผู้ป่วยสูงสุดในกลุ่มอายุ 35-44 ปี จำนวน 183 ราย รองลงมาคือ 25-34 ปี จำนวน 170 ราย และ 15-24 ปี จำนวน 163 ราย ตามลำดับดังแผนภูมิที่ 2

ในระดับภาค อัตราป่วยโรคไข้ปวดข้อชงลายในระดับภาค พบว่า ภาคใต้ พบอัตราป่วยสูงที่สุด 10.39 ต่อแสนประชากร จำนวนผู้ป่วย 916 ราย รองลงมาคือ ภาคกลาง อัตราป่วย 0.36 ต่อแสนประชากร จำนวนผู้ป่วย 77 ราย ภาคเหนือ อัตราป่วย 0.03 ต่อแสนประชากร จำนวนผู้ป่วย 3 ราย และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อัตราป่วย 0.02 ต่อแสนประชากร จำนวนผู้ป่วย 4 ราย ตามลำดับ

ในระดับจังหวัด พบอัตราป่วยสูงที่จังหวัด สุราษฎร์ธานี 11.77 ต่อแสนประชากร ตามลำดับ พัทลุง 40.77 ต่อแสนประชากร รองลงมา ได้แก่ ดังตารางที่ 1 นครศรีธรรมราช 23.41 ต่อแสนประชากร และ

แผนภูมิที่ 2 แสดงจำนวนผู้ป่วยโรคไข้วัดช้อยงลาย จำแนกตามกลุ่มอายุ ปี 2553 ณ วันที่ 22 มิถุนายน 2553

จำนวนป่วย (ราย)



ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้ป่วยโรคไข้วัดช้อยงลาย จำแนกรายจังหวัด ณ วันที่ 22 มิถุนายน 2553

จังหวัด	ป่วย	ตาย	อัตราป่วย	อัตราตาย	อัตราป่วยตาย
พัทลุง	207	0	40.77	0.00	0.00
นครศรีธรรมราช	355	0	23.41	0.00	0.00
สุราษฎร์ธานี	117	0	11.77	0.00	0.00
พังงา	28	0	11.13	0.00	0.00
ระยอง	56	0	9.15	0.00	0.00
ภูเก็ต	29	0	8.63	0.00	0.00
ชุมพร	37	0	7.59	0.00	0.00
นราธิวาส	37	0	5.08	0.00	0.00
ระนอง	9	0	4.95	0.00	0.00
กระบี่	20	0	4.69	0.00	0.00

เอกสารอ้างอิง

1. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. โรคไข้ปวดข้อยุงลาย (CHIKUNGUNYA FEVER). พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด; 2552. 1-79.
2. สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 จังหวัดสงขลา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. ไข้ปวดข้อยุงลายในภาคใต้ตอนล่าง (Chikungunya in the southernmost of Thailand). พิมพ์ครั้งที่ 1 สงขลา: โรงพิมพ์อิรวดีมันเซ็นเตอร์; 2553. 1-109.
3. รายงานเฝ้าระวังโรคชิคุนคุนยา. ระบบรายงาน 506. สำนักโรคบาตวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.

